

Павич Милорад

Біографія

МИЛОРАД ПАВИЧ

(народився 1929)

Народився майбутній письменник у Белграді (Сербія), на березі Дунаю, 15 жовтня 1929 року. В автобіографічному нарисі Павич, описуючи своє народження, особливо підкреслював те, що він з'явився на світ під знаком Терезів (додатковий знак — Скорпіон).

Його батько був скульптором, а мати — вчителькою у гімназії (викладала філософію). Їх поєднала любов до спорту, особливо закохані захоплювалися лижами й вправами на гімнастичних снарядах. Перші дитячі спогади маленького Милорада пов'язані з материними родичами, які жили на протилежному боці Дунаю, на березі річки Тамиш, у місті Панчево. У них був там свій будинок, а в околицях Панчева — хутір з кіньми, коровами, стайнями, колодязем і виноградниками. Батько з матір'ю, прихопивши Милорада та його старшу сестричку, частенько каталися човном по Тамишу й гостювали в маминих родичів. Найчастіше бували в діда Аца, який мав великий баштан, де вся сім'я ласувала кавунами. Багато чого з цього зачарованого світу Панчева пізніше потрапило в прозу письменника. Всім цим Павич дуже нагадує українського письменника й кінорежисера О. Довженка: те ж саме відчуття рідної землі та природи, той самий дух і світосприйняття, що й у автора "Зачарованої Десни".

Учився Милорад Павич в школі імені Карагеоргія в Белграді. З першого класу до школи ходив самостійно. Батько лише одного разу відвів хлопчика до школи, оформив документи й сказав, що тепер він буде самостійно кожного дня о восьмій годині приходити на уроки. "Я так і робив, адже школа була поруч з будинком, і все це не здавалося мені дивним,— згадував пізніше Павич.— Узагалі ж, ще до того, як я почав учитися, я ходив у якийсь французький дитячий садок, що знаходився в тім же дворі, що й школа, я пам'ятаю смішну французьку, що ми називали її "тітка Дроль".

У 1949 році М. Павич вступив до Белградського університету, а в 1954 році закінчив відділення літератури філософського факультету. Це були значущі роки в житті майбутнього письменника: він отримує різноманітні знання, йде формування світогляду й його особистого світосприйняття. Саме тут, в університеті, Павич починає писати, відпрацьовуючи свій оригінальний стиль. "Тоді я був здатний писати в будь-яку годину дня або ночі,— згадував письменник.— Сьогодні пишу тільки вечорами або з ранку".

Треба відзначити, що в родині Павичів Милорад був не першим і не єдиним письменником: у родоводі по батьківській лінії письменники були ще в XVIII столітті. У цій славетній родині завжди хтось займався літературою. Так, наприклад, Емерик Павич ще в 176-8році опублікував у Будиме книгу віршів, він писав десятистопним віршем народного епосу. Сам Милорад Павич ще з дитинства хотів бути схожим на

дядька по батьківській лінії, Миколу Павича, який у той час, у середині XX століття, був відомим письменником. Милорад хотів продовжити літературні традиції своєї родини й був дуже радий, що йому вдалося зробити це. "Я завжди любив слухати, як мій дядько Микола, який був блискучим оповідачем, мій дід Аца та моя тітка по матері Емілія згадували випадки з історії нашої родини,— напише у своїх автобіографічних нарисах вже всесвітньо відомий письменник.— При цьому я мимоволі навчався майстерності усного оповідання. У Панчеві в мене було чотири бабці. Одна з них — Козара — була красунею й залишалася нею до глибокої старості. Вона краще з інших її сестер уміла вчинити тісто й могла заспівати пісню про кожен знак Зодіаку, я потім знаходив ці пісні в старовинних календарях XVIII і початку XIX століття."

Тісний зв'язок з народними витоками, фольклорною літературою призвели до появи оригінальної поезії і прози Милорада Павича. Він — автор декількох поетичних збірок і численних романів. Добре володіючи російською та англійською мовами, Павич проявив себе й як видатний перекладач творів Пушкіна та Байрона. Професор Павич є дійсним членом Сербської Академії наук і мистецтва (1991), регулярно читає лекції у Белграді, Сорбонні, Регенбурзі, Відні. Твори Милорада Павича — найбільш популярні у сучасного читача. "Вашингтон таймс" вважає його "оповідачем, який дорівнює Гомеру", південноамериканська критика характеризує Павича, як "найвидатнішого письменника сучасності" ("Вега", Сан-Пауло), а в Іспанії він визнаний "однією з найвеличніших особистостей світової літератури" ("Темпо", Мадрид).

"Хазарський словник"

Роман "Хазарський словник" — це своєрідний сплав історичного дослідження, художнього тексту, енциклопедичного довідника. Твір має підзаголовок — "роман-лексикон у 100 000 слів", а також цікавий епіграф: "На цьому місці лежить читач, який ніколи не відкрив цю книгу. Тут він спить вічним сном". Оригінальність роману полягає ще й в тому, що він існує у двох іпостасях: жіночої і чоловічої версії. Роман являє собою стилізацію давніх наукових трактатів і досліджень — сучасну версію нібито колись існуючого "Хазарського словника" 1691 року.

Твір має всі атрибути наукового дослідження: зміст, попередні відомості про видання (передмова до сучасного видання, історію написання "Хазарського словника", склад словника, статті про те; як користуватися словником, фрагменти передмови знищеного видання 1691 року), основний зміст словника, що передає історію хазар через три види джерел: християнські (Червона книга), ісламські (Зелена книга) і єврейські (Жовта книга). Крім цього, додаються так звані Appendix I та Appendix II, а також заключні примітки. Цікаво, що в Червоній, Зеленій і Жовтій книгах йдеться майже про одні і ті самі події, але подані з різних точок зору. У кожній з книг фігурує багато персонажів, але деякі з них представлені у всіх трьох книгах. Це принцеса Атех і Каган, а також статті "Хазарська полеміка" та "Хазари".

ОСНОВНІ ТВОРИ:

"Хазарський словник", "Залізна завіса", "Внутрішня сторона вітру", "Ліжко на троїх", "Кохання у Константинополі", "Російський хорт", "Скляний равлик".

ЛИТЕРАТУРА: 1. Андреев Л.Г. Чем же закончилась история второго тысяче-летия? (Художественный синтез и постмодернизм) // Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000-2000.— М., 2003.; 2. Постмодернизм и творчество У. Эко // Зарубежная литература, XX века/Под ред. В.М.Толмачева.— М., 2003.— С. 567-590.; 3. Зверев А. Литература XX века // Энциклопедия для детей: В 35 т.— М., 2001.— Т. 15. Всемирн. лит. Ч. 2.XIX и XX.— С.2-78-284.